

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra aplikované ekonomie a ekonomiky

Teze bakalářské práce

Výhody členství České republiky v Evropské unii

Vypracovala: Šárka Tůmová

Vedoucí práce: doc. RNDr. Zuzana Dvořáková Líšková, PhD.

České Budějovice

2023

Klíčová slova: Evropská unie, Česká republika, Euro, Evropská integrace, výhody a nevýhody, členství

Anotace:

Bakalářská práce „Výhody členství České republiky v Evropské unii“ se zabývá problematikou analyzování postojů občanů České republiky k Evropské unii a euru. Cílem práce je zjištění postojů, analýza a vyhodnocení. Práce se věnuje historii založení Evropské unie, jejích politikách, pilířích a institucích, členství České republiky v Evropské unii a měně euro. Práce pojednává o výzkumné otázce: Většina Čechů nesouhlasí s přijetím eura, zároveň chtějí nadále zůstat v členství Evropské unie. K vypracování výzkumu je využita kvantitativní metoda dotazníkového šetření. Sesbíraná data jsou následně vyhodnocena s využitím základní statistiky a graficky znázorněna. Závěrem práce je vytvoření uceleného přehledu postojů obyvatel České republiky a analýza výhod a nevýhod členství v Evropské unii.

Úvod

Bakalářská práce s názvem Výhody členství České republiky v Evropské unii je zaměřena na analýzu postojů obyvatel České republiky k Evropské unii a euru. Teoretická část práce zahrnuje literární rešerši zabývající se problematikou historie založení Evropské unie, etapách integrace, pilířích a politikách Evropské unie, institucích Evropské unie a měnou euro. V praktické části jsem využila kvantitativní metodu dotazníkového šetření. Za výzkumnou otázku jsem si stanovila: Většina Čechů nesouhlasí s přijetím eura, zároveň chtějí nadále zůstat v členství Evropské unie.

Cíl práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat výhody a nevýhody členství České republiky v Evropské unii z pohledu obyvatelů České republiky. Dílčím cílem je zjištění postojů obyvatel České republiky v kontextu jako člena Evropské unie k zavedení eura v České republice a jeho vliv na životní úroveň obyvatelů. Analýza je provedena na základě dotazníkového šetření v jednotlivých krajích České republiky. Výsledky práce jsou použité k vytvoření uceleného přehledu postojů obyvatel České republiky k Evropské unii a euru.

Metodika

Při řešení bakalářské práce byla použita metoda sběru informací při literární rešerši z domácích i zahraničních zdrojů, která je zaměřená na vstup České republiky do Evropské unie, pozice České republiky v rámci Evropské unie v 21. století, rámcové kroky vedoucí k zavedení eura a evropskou integraci. K výzkumu byla použita kvantitativní výzkumná metoda dotazníkového šetření ve spolupráci s daty z Českého statistického úřadu, Eurostatu a Národní rozpočtové rady. Pro využití metody dotazníkového šetření jsem se inspirovala Hilary Collinsovou v knize Kreativní výzkum: teorie a praxe výzkumu v oblasti tvůrčích odvětví. Dotazník jsem vytvořila v platformě Google a následně distribuovala prostřednictvím sociálních sítí (e-mail, Facebook, Instagram) v rámci celé České republiky tak, aby vzorek měl vypovídající hodnotu. Dotazník jsem distribuovala v období od prosince roku 2022 do února roku 2023 a celkem jsem získala 2 052 dotazníků (odpovědí) od respondentů. Výsledná data z dotazníkového šetření byla zpracována, vyhodnocena s využitím základní statistiky a graficky znázorněna v praktické části bakalářské práce. Pro práci jsem si stanovila výzkumnou otázku: Většina Čechů nesouhlasí s přijetím eura, zároveň chtějí nadále zůstat v členství Evropské unie.

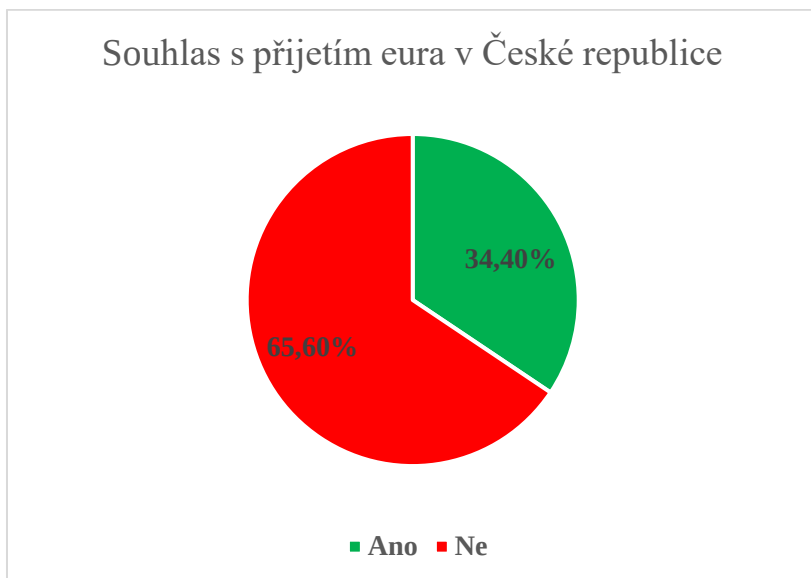
Výsledky

Názory občanů České republiky jsou důležité z pohledu současné situace, kdy se v odborné literatuře objevily články či knihy o možném rozpadu Evropské unie. Jednou z možných příčin je vystoupení Velké Británie v roce 2020. Důležitým tématem souvisejícím s Evropskou unií je také otázka přijetí eura v České republice, která je často jedním z důležitých parametrů k výběru při volbách prezidenta republiky či kandidátů do Poslanecké sněmovny České republiky.

Dotazníkovým šetřením jsem zjišťovala postoje českých obyvatel k přijetí eura v České republice a k možnosti vystoupení České republiky z členství Evropské unie. Dále jsem

zkoumala, zda má věk, nejvyšší dosažené vzdělání a sociální status respondentů vliv na rozdílné odpovědi občanů.

Graf 1: Otázka přijetí eura v ČR

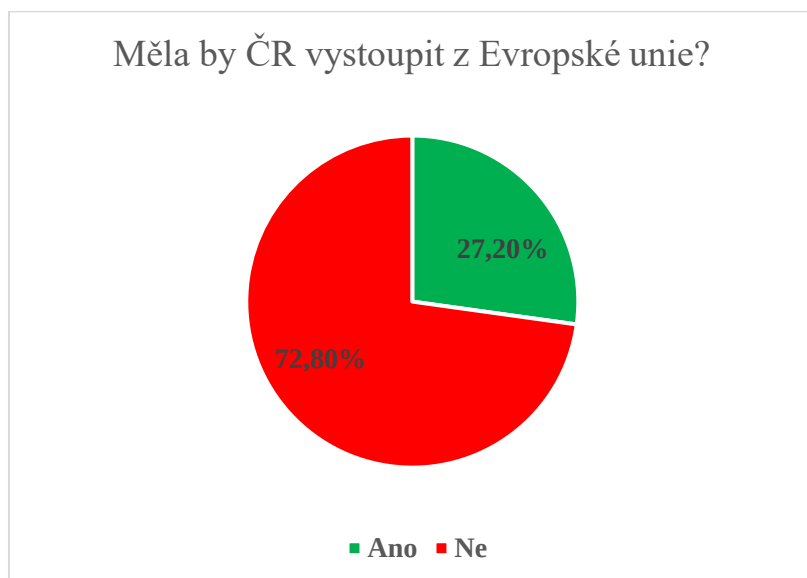
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 1 zobrazuje odpovědi Čechů na otázku, zda by souhlasili s přijetím eura v České republice. S přijetím eura nesouhlasí 65,60 % českých občanů a 34,40 % obyvatel by s jeho přijetím v České republice souhlasilo.

Důvody respondentů pro nepřijetí eura jsou: ekonomické (ekonomická nepřipravenost ČR), vlastenecké, sociální a osobní (nesouhlas se změnou), v oblasti měnové politiky ztráta vlastní měnové politiky, nesouhlas s eurem, obava z přijetí odpovědnosti za zadlužené státy v eurozóně a další.

Respondenti ve věku 18-35 let uvádějí častěji ekonomické a vlastenecké důvody, v letech 46-65 a více především jen vlastenecké důvody pro souhlas či nesouhlas s přijetím eura. Respondenti se základním a středním odborným vzděláním zakončeným výučním listem uvádějí nejčastěji důvody vlastenecké, respondenti se středním odborným vzděláním zakončeným maturitou, se vzděláním z gymnázia a vyšším odborným vzděláním důvody ekonomické a vlastenecké, respondenti s vysokoškolským vzděláním především důvody ekonomické.

Graf 2: Otázka vystoupení ČR z členství EU

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 2 zobrazuje odpovědi respondentů, zda sdílí názor, že by měla Česká republika vystoupit z Evropské unie. Celkem 72,80 % obyvatel České republiky by chtělo být nadále součástí Evropské unie a 27,20 % obyvatel by raději vystoupilo z členství Evropské unie.

Lze říct, že většina českých obyvatel zatím ještě není připravená na přijetí eura, zároveň si myslí, že by nebylo výhodné pro Českou republiku vystoupit z členství v Evropské unii.

Tabulka č. 1 zobrazuje možné důvody k vystoupení České republiky z členství Evropské unie.

Tabulka 1: Důvody k vystoupení ČR z členství EU

Důvody k vystoupení České republiky z členství Evropské unie	
blížící se rozpad EU	9,5 %
direktiva ze strany EU (nařízení)	51,5 %
nesouhlasím s přijetím eura	15,8 %
následovat příklad Velké Británie (brexit)	14,9 %
jíný	8,2 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Za možné důvody pro vystoupení České republiky z Evropské unie lze považovat: blížící se rozpad EU, direktiva ze strany EU (nařízení), nesouhlas s přijetím eura a následovat příklad Velké Británie (brexit). Tabulka zobrazuje výsledky odpovědí Čechů v %. Zhruba polovina obyvatel si myslí, že hlavním důvodem pro odchod České republiky z Evropské unie by byla direktiva ze strany EU (nařízení).

Z tabulky lze vidět, že nejčastější odpovědi pro otázku, z jakého důvodu by Česká republika měla vystoupit z Evropské unie je odpověď „direktiva ze strany EU (nařízení)“. Dle slovních odpovědí respondentů je to opravdu nejvýznamnější důvod, jelikož si myslí, že Evropská unie rozhoduje o záležitostech, které se týkají samotných zemí. Respondenti by chtěli větší samostatnost států v rozhodování a jeden z respondentů navrhoval řešení v podobě reformy fungování Evropské unie.

Odpovědi respondentů jsem rozdělila dle kategorií podle věku, nejvyššího dosaženého vzdělání a sociálního statusu, abych zkoumala, zda mají jednotlivé kategorie vliv na rozhodnutí respondentů. Porovnání jsou znázorněna v tabulkách a graficky.

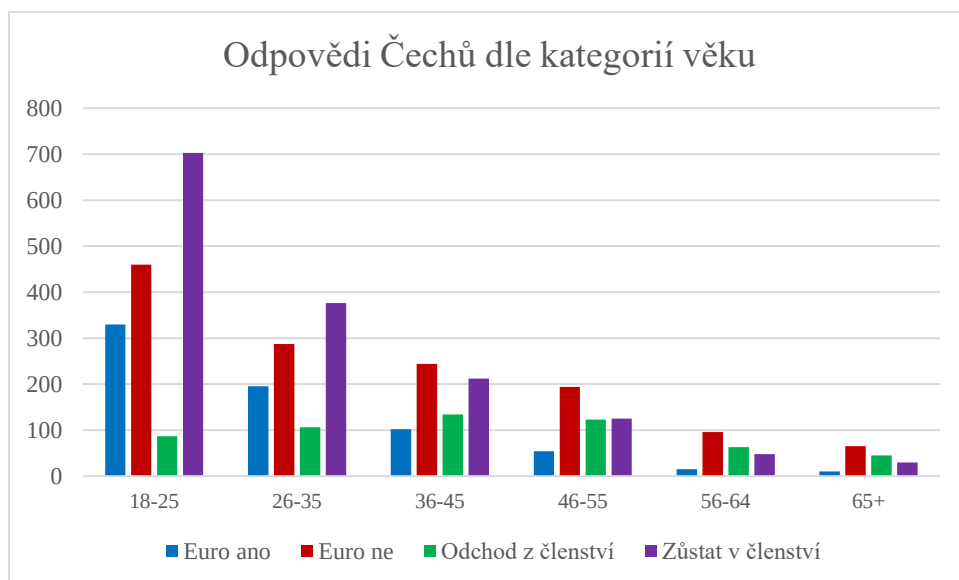
Tabulka 2: Odpovědi Čechů dle věku

Odpovědi Čechů dle věku					
Věk	Počet respondentů celkem	Odpovědi na otázku přijetí eura		Odpovědi na otázku odchodu z EU	
		Ano	Ne	Ano	Ne
18-25	790	330	460	87	703
26-35	482	195	287	106	376
36-45	346	102	244	134	212
46-55	248	54	194	123	125
56-64	111	15	96	63	48
65+	75	10	65	45	30

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka ukazuje rozdělení Čechů do kategorií dle věku, jejich počet a počty přidělených odpovědí k otázkám přijetí eura a odchodu ČR z EU. Téměř u všech kategorií převažovala odpověď „Ne“ u obou otázek kromě kategorie obyvatel ve věku 56-64 u které převažuje souhlas s odchodem ČR z členství EU.

Graf 3: Odpovědi Čechů dle kategorií věku

Zdroj: Vlastní zpracování

Občané v kategoriích 18-25 a 26-35 převážně nesouhlasí s odchodem ČR z EU a zřejmě jsou i ochotni přijmout měnu euro více než osoby staršího věku. U obyvatel ve věku 36 let a více značně převažuje odpor k přijetí eura.

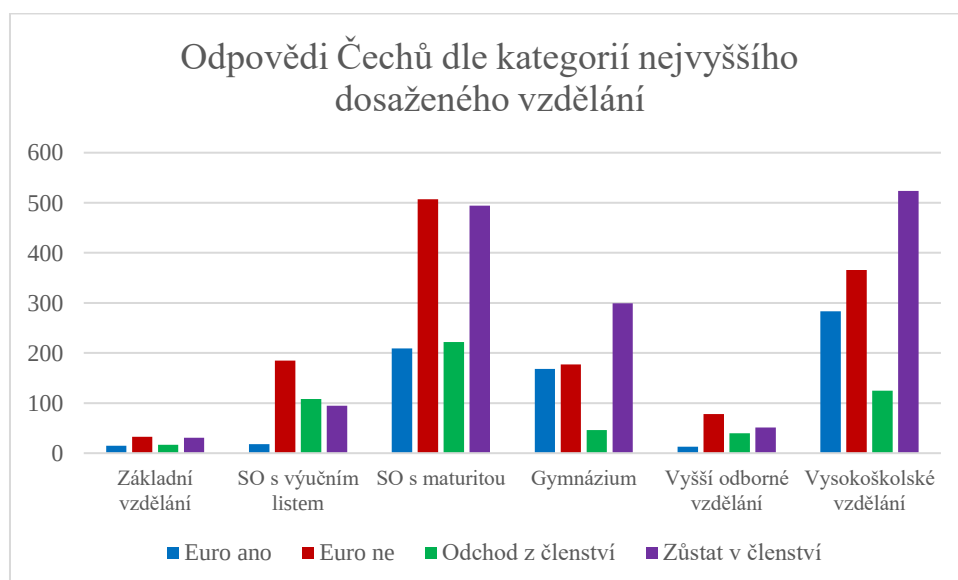
Tabulka 3: Odpovědi Čechů dle vzdělání

Odpovědi Čechů dle vzdělání					
Vzdělání	Počet respondentů celkem	Odpovědi na otázku přijetí eura		Odpovědi na otázku odchodu z EU	
		Ano	Ne	Ano	Ne
Základní	48	15	33	17	31
Střední odborné s výučním listem	203	18	185	108	95
Střední odborné s maturitou	716	209	507	222	494
Gymnázium	345	168	177	46	299
Vyšší odborné	91	13	78	40	51
Vysokoškolské	649	283	366	125	524

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka zobrazuje členění obyvatel podle stupně nejvyššího dosaženého vzdělání, jejich počet a odpovědi k daným otázkám. Téměř ve všech kategoriích převažují odpovědi „Ne“ na obě otázky kromě jedné kategorie. Kategorie obyvatel se středním odborným vzděláním s výučním listem jsou převážně toho názoru, že by byl pro Českou republiku lepší odchod z členství Evropské unie než v něm nadále setrvat.

Graf 4: Odpovědi Čechů dle kategorií vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování

Obyvatelé se základním vzděláním, středním odborným vzděláním s výučním listem, středním odborným vzděláním s maturitou a vyšším odborným vzděláním jsou především proti

přijetí eura v České republice. Naopak někteří obyvatelé se vzděláním z gymnázia a vysokoškolským vzděláním by byli ochotni přijmout euro.

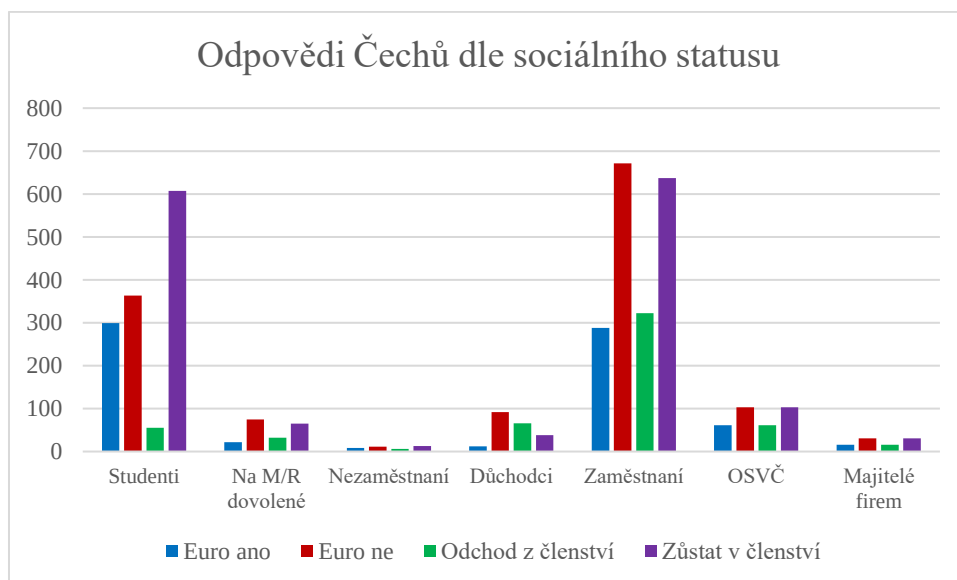
Tabulka 4: Odpovědi Čechů dle sociálního statusu

Odpovědi Čechů dle sociálního statusu					
Sociální status	Počet respondentů celkem	Odpovědi na otázku přijetí eura		Odpovědi na otázku odchodu z EU	
		Ano	Ne	Ano	Ne
Student	662	299	363	55	607
Na M/R dovolené	97	22	75	32	65
Nezaměstnaný	19	8	11	6	13
Důchodce	104	12	92	66	38
Zaměstnaný	959	288	671	322	637
OSVČ	164	61	103	61	103
Majitel firmy	47	16	31	16	31

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka znázorňuje rozdělení občanů ČR do kategorií dle sociálního statusu. Jako v předchozích tabulkách je i v tabulce č. 4 je změna pouze v jedné kategorii. V kategorii důchodců je menší polovina pro pokračování v členství ČR v EU, tudíž kategorie důchodců více souhlasí s odchodem z Evropské unie.

Graf 5: Odpovědi Čechů dle kategorií sociálních statusů

Zdroj: Vlastní zpracování

Studenti oproti ostatním kategoriím většinou souhlasí s přijetím eura v České republice a v téměř 92 % nesouhlasí s odchodem České republiky z členství EU. Lze se tedy domnívat, že studenti mají větší zájem o evropskou integraci než ostatní obyvatelé České republiky.

Po získání odpovědí respondentů a následné analýze jsem stanovila čtyři možné varianty k určení pravdivosti již stanovené výzkumné otázky:

Možnost 1: obyvatelé nesouhlasí s přijetím eura, ale chtějí zůstat v členství: 792

Možnost 2: obyvatelé nesouhlasí s přijetím eura a nechtějí zůstat v členství: 554

Možnost 3: obyvatelé souhlasí s přijetím eura a chtějí zůstat v členství: 702

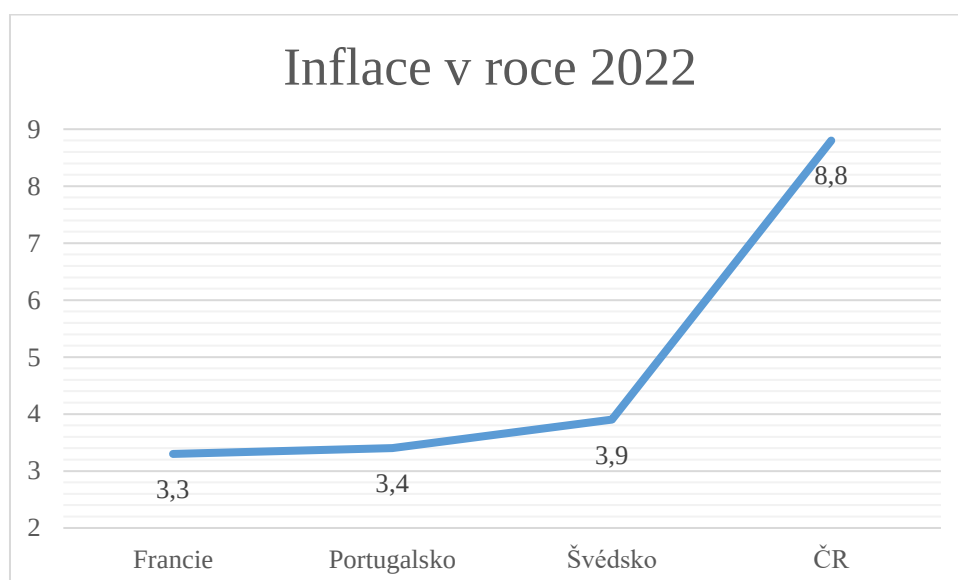
Možnost 4: obyvatelé souhlasí s přijetím eura a nechtějí zůstat v členství: 4.

Nejvyššího počtu dosáhla možnost 1 a velmi blízko se k ní nachází možnost 3, možnosti jsou odlišné pouze v názoru o přijetí eura. Tudíž lze usoudit, že většina obyvatel, přesněji 72,8 % zastává názor, že je pro ČR výhodnější nadále zůstat v členství Evropské unie.

Ohledně otázky přijetí eura je důležité zmínit ekonomickou nepřipravenost České republiky. Celkem 76,8 % (1 575) obyvatel si myslí, že Česká republika ještě není ekonomicky připravena na přijetí eura v České republice. Ekonomickou připravenost státu lze zjistit na základě konvergenčních kritérií.

Kritérium cenové stability – inflace nesmí přesahovat o více než 1,5procentního bodu

Graf 6: Inflace ČR a tří států EU s nejlepšími výsledky v roce 2022

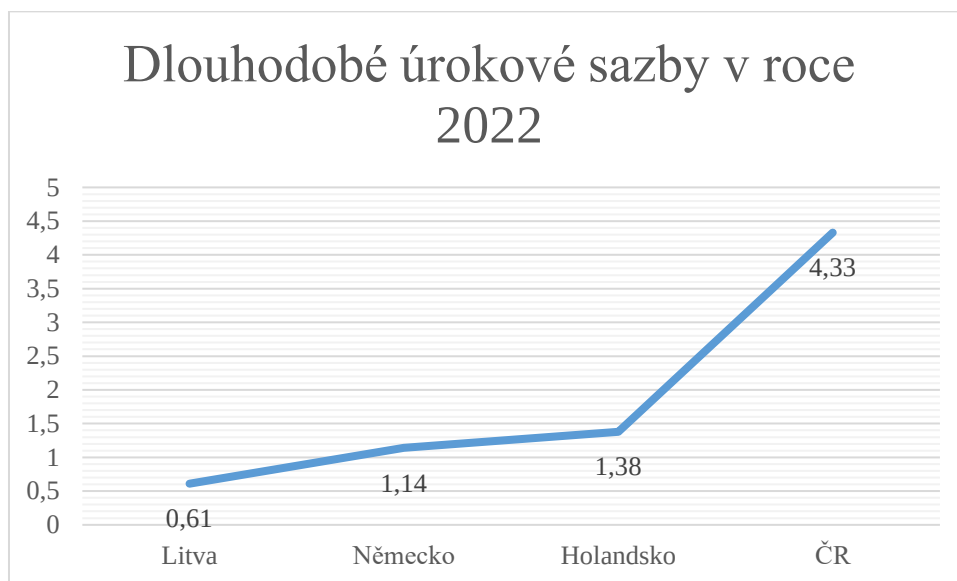
Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat. (b. r.). Retrieved April 6, 2023, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>

Kritérium cenové stability je podmínka určující, že inflace státu nesmí být vyšší o více než 1,5procentních bodů než míra inflace tří nejlepších států s nejlepšími výsledky. Státy s nejlepšími výsledky v roce 2022 jsou Francie, Portugalsko a Švédsko. Ve znázorněném grafu lze vidět, že Česká republika přesahuje míru inflace oproti státu Francie o 5,5procentního bodu, oproti Portugalsku 5,4 a oproti Švédsku o 4,9 %.

Z hlediska blízké budoucnosti Česká republika nebude připravena na přijetí eura z důvodu plnění konvergenčních kritérií. Dle aktuálních statistik míra inflace vzrostla v lednu 2023 na 17,5 %. (Český statistický úřad, 2023)

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb – úroková sazba nesmí přesahovat 2procentní body

Graf 7: Dlouhodobé úrokové sazby ČR a tří států EU s nejlepšími výsledky v roce 2022

Zdroj: Vlastní zpracování dle Eurostat. (b. r.). Retrieved April 6, 2023, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb je kritérium, které určuje, že úroveň dlouhodobých úrokových sazeb by neměla být vyšší než o 2 procentní body než úroveň tří nejlepších států s nejlepšími výsledky. Nejlepších výsledků v roce 2022 dosáhly státy Litva, Německo a Holandsko. Česká republika přesahuje ve srovnání s Litvou o 3,72 procentních bodů, s Německem o 3,19 % a s Holandskem o 2,95 %.

Kritérium udržitelnosti veřejných financí – schodek státního rozpočtu k HDP nesmí překročit 3 %

Schodek státního rozpočtu k HDP v České republice (*Národní rozpočtová rada*, b. r.):
- v roce 2021: -5,1 %.

Kritérium udržitelnosti veřejných financí – zadlužení státu k HDP nesmí překročit hranici 60 %

Zadlužení státu k HDP v České republice (*Národní rozpočtová rada*, b. r.):
- v roce 2021: 42 %.

Z ekonomického hlediska Česká republika opravdu na přijetí zatím připravená není, je to z důvodu dosavadního nesplňování konvergenčních kritérií, které je nutno splnit při vstupu do eurozóny. Z dat z Eurostatu lze zjistit, že nesplňujeme kritérium cenové stability a zároveň také nesplňujeme kritérium dlouhodobých úrokových sazeb. Z kritéria udržitelnosti veřejných financí nesplňujeme pravidlo nepřekročení schodku o 3 % veřejných financí k HDP, ale splňujeme pravidlo o zadlužení státu do 60 % k HDP. K hodnocení kritérií jsem použila data z let 2021, 2022 a z ledna 2023. (Eurostat, b. r.) (*Národní rozpočtová rada*, b. r.)

Závěr

Bakalářská práce byla zpracována na základě literární rešerše a ze sběru informací metodou dotazníkového šetření. Dotazník se skládá z devatenácti otázek a distribuovala jsem jej prostřednictvím sociálních sítí po celé České republice. Celkem jsem získala 2 052 odpovědí.

Praktická část byla postavena na výzkumné otázce: Většina Čechů nesouhlasí s přijetím eura, zároveň chtějí nadále zůstat v členství Evropské unie. Z odpovědí respondentů vyplývá, že 65,60 % Čechů nesouhlasí s přijetím eura v České republice a 72,80 % se nepřiklání k vystoupení České republiky z členství Evropské unie. Respondenti uvedli následující důvody pro nepřijetí eura v České republice: ekonomická nepřipravenost státu, samostatnost státu, vlastenectví a oblíbenost české koruny, ztráta vlastní měnové a fiskální politiky a přijetí zodpovědnosti za dluhy ostatních států eurozóny. Jen třetina obyvatel by souhlasila s přijetím eura, a to zejména z důvodu růstu ekonomiky a HDP, zjednodušení obchodu a stability eura. S ekonomickou nepřipraveností státu souvisí také konvergenční kritéria k přijetí eura, která dosud nesplňujeme. Přesněji nesplňujeme kritérium cenové stability, dlouhodobých úrokových sazeb a jedno z kritérií udržitelnosti veřejných financí. Nepřekračujeme stanovenou hranici pouze u kritéria udržitelnosti veřejných financí o zadlužení státu k HDP, kdy maximální hranicí je 60 % a Česká republika byla v roce 2021 zadlužena ve 42 %.

V otázce vystoupení České republiky z Evropské unie jsem v dotazníku stanovila čtyři důvody a respondenti vybrali, který je pro ně ten nejdůležitější. Důvody lze seřadit sestupně: direktiva ze strany EU (nařízení), nesouhlas s přijetím eura, následování příkladu Velké Británie (brexit) a blížící se rozpad EU.

U postojů respondentů jsem nezaznamenala tendenci změny podle kategorií. Většina respondentů rozdělených dle kategorií nesouhlasí s přijetím eura a zároveň nesouhlasí s odchodem České republiky z Evropské unie. V členění respondentů podle věku v kategorii 56-64 let, podle nejvyššího dosaženého vzdělání v kategorii se středním odborným vzděláním s výučním listem a podle sociálního statusu v kategorii důchodce je vyšší počet respondentů, kteří by souhlasili s odchodem České republiky z Evropské unie. Tudíž lze říct, že se obyvatelé České republiky shodují v názoru, že více jak polovina obyvatel České republiky nesouhlasí s přijetím eura, avšak jen některé kategorie by souhlasili s odchodem České republiky z členství Evropské unie.

Po celkové analýze lze jako výhody členství České republiky v Evropské unii určit tyto vlastnosti či činnosti ze strany Evropské unie: udržování míru v Evropě, spolupráce evropských států, obchod, dotace, podpora zemědělství, dopravy, výzkumu a technologického vývoje, ochrana životního prostředí a zjednodušení cestování. Nevýhodami Evropské unie jsou dle názoru respondentů: direktiva, nesamostatnost a snižování suverenity členských států, společná měnová politika a s tím související zavázání se k přijetí eura, přijímání odpovědnosti za členské státy eurozóny a ekologická transformace.

Seznam literatury použité v tezích

Kniha

Collinsová, H. (2017). *Kreativní výzkum : teorie a praxe výzkumu v oblasti tvůrčích odvětví* (přeložil Vít Mlejnek). Barrister & Principal.

Internetové zdroje

Český statistický úřad. (2023). Retrieved March 24, 2023, from <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>

Eurostat. (b. r.). Retrieved April 6, 2023, from <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>

Národní rozpočtová rada. (b. r.). Retrieved March 24, 2023, from <https://www.rozpocetvarada.cz/>

Pozn.: Plný seznam použité literatury je uveden v textu bakalářské práce.

Další bibliografické údaje

Type of thesis: bachelor

Author: Šárka TŮMOVÁ

Academic Year: 2022/2023

Department: Department of Applied Economics and Economics, Faculty of Economics, University of South Bohemia in Ceske Budejovice, Czech Republic

Thesis supervisor: doc. RNDr. Zuzana Dvořáková Líšková, PhD.

Number of pages: 63

Language of thesis: CZ

Title of Thesis: Advantages of the Czech Republic's Membership in the European Union

Annotation: The bachelor thesis "The Benefits of the Czech Republic's Membership in the European Union" deals with the issue of analysing the attitudes of Czech citizens towards the European Union and the euro. The aim of the thesis is to find out the attitudes, subsequent analysis and evaluation. The theoretical part is devoted to the history of the founding of the European Union, its policies, pillars and institutions, the membership of the Czech Republic in the European Union and the euro currency. The practical part deals with the research question. A quantitative questionnaire survey method is used to develop the practical part. The collected data are then evaluated using basic statistics and graphically presented. The conclusion of the work is the creation of a comprehensive overview of the attitudes of the population of the Czech Republic and an analysis of the advantages and disadvantages of membership in the European Union.

Key words: European Union, the Czech Republic, Euro, European integration, advantages and disadvantages, membership

Přílohy volně vložené:

Seznam tabulek

Tabulka 1: Důvody k vystoupení ČR z členství EU	4
Tabulka 2: Odpovědi Čechů dle věku	5
Tabulka 3: Odpovědi Čechů dle vzdělání	6
Tabulka 4: Odpovědi Čechů dle sociálního statusu	7

Seznam grafů

Graf 1: Otázka přijetí eura v ČR	3
Graf 2: Otázka vystoupení ČR z členství EU	4
Graf 3: Odpovědi Čechů dle kategorií věku	5
Graf 4: Odpovědi Čechů dle kategorií vzdělání	6
Graf 5: Odpovědi Čechů dle kategorií sociálních statusů	7
Graf 6: Inflace ČR a tří států EU s nejlepšími výsledky v roce 2022	8
Graf 7: Dlouhodobé úrokové sazby ČR a tří států EU s nejlepšími výsledky v roce 2022	9